

A „Vasárnapi Ujság” hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. postai uton a „Politikai Ujdonságokkal” együtt csupán csak 3 ft. pp. Az előfizetési díj a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Tóth Lőrincz.

Egyike azon jeles hazánkfainak, kik önszorgalmuk és szellemi erejük által emelkedtek a tisztos polgári állás azon fokára, hol a közbecsülésnek és tiszteletnek teszik tárgyait. A szép hangzásu nevet, melylyel Tóth Lőrincz bir, sok oldalú képességének és fáradhatlan munkásságának köszönheti. Erdemei ugy az irodalmi, mint a politikai, társadalmi, sőt egyházi téren is el vannak ismerve.

Született 1814-ben Komáromban. Iskoláit szülővárosa ref. gymnasiumában kezdé, a pozsonyi akademiában folytatá s a pesti egyetemen végezté. Atyját, ki általános tisztelettel ref. lelkész vala, korán elvesztvén, irányadó és vezető nélkül korán kelle azon gondolatlan megbarátkoznia, hogy csupán önerejére s munkájára támaszkodhatik. Már 18 éves korában az akkori időkhöz képest jelentékeny szerepet játszott az irodalomban. 20 éves volt, midőn a maga idejében nagy nevezetességre jutott „Átok” című drámáját írta, melyet később a magyar akademia közre is bocsátott, s a vidéki színpadokon nagy tetszéssel adtak. Egy évvel később írta „Ekebonló Borbála” című drámáját, mely az akademia által dicsérettel koszoruztatott s a beérkezett pályaszínművek között a legjobbak közé soroztatott. A drámai téren még a későbbi években is tett szerencsés kísérleteket. — Egymásután jelentek meg „Vata, Ronow

Tóth Lőrincz.

Agness, Atyátlan” című drámái; ekkor fordítá angolból a „Rágalom iskolája” című vigjátékot. 1839-ben pedig a szerencse is kedvezett szorgalmának s a 100 aranyból álló akadémiái jutalmat Tóth Lőrincz nyeré el „Hunyady László” című szomorujátékával, mely

a nemzeti színpadon akkor több ízben adatott, s melly szerint készitő később Egressy Béni is azon ma világhirű szöveget, mellynek zenéjét Erkel Ferencz teremté. Ez időszakban írta azon nagy számú csinos lyrai költeményeit és elbeszéléseit is, mellyeket később

„Sziohangok” (1837) és „Utí novellák” (1851) czim alatt összegyűjtve kiadott. A mellett szorgalmas munkatársa volt az akkori legbecsesebb folyóiratoknak, minők voltak: a Regelő, Rajzolatok, Jelenkor és Társalkodó, s a mit legelől kell vala említeni, a derék Athenaeum Bajza szerkesztése alatt. Még jurátus volt, midőn a m. akademia levelező tagjává választotta.

Azonban a költészet pályáján szép sikerrel haladó ifjut a mindinkább élénkülő politikai mozgalmak más térére vonzották, más irányt adtak hajlamainak s ugy hívé, hogy a gyakorlati téren még hasznosabb szolgálatokat fog tethni hazájának. Így találjuk őt egymásután különféle alkalmazásban. Egy időben gróf Károlyi Lajoshoz hivattott meg igazgatósági titoknokká a jeles Klauzál Imre oldala mellé s másfél évig Tótmegyeren lakott a szép angolkert közepén, költői ábrándok s komoly munka között, Bécsen Pestet gyakran látogatva s Magyarországon jó részét beutazva. — 1837-ben az akkor keletkezett Kisfaludy-társaság jegyzője lett s az maradt 6 évig.

1838-ban a Batthyány-család nevezé ki táblai ügyvédének, s rendszeresen Pesten, az országgyűlés alatt pedig Pozsonyban lakott.

Tapasztalásainak, ismereteinek bővítése végett ekkor tett egy 7 hónapig tartott utazást külföldön; Németországon keresztül

Francia- és Angolországba. Haza érvén, kiadta „*Uti tárcza*“ című terjedelmes munkáját, mely a legjobb magyar utazási leírások közé tartozik.

Ez volt azon időpont, melyben Tóth Lőrincz csaknem végképen bucsut mondva a költészetnek, egész tevékenységét a politikai, jogtudományi, hírlapirodalmi és egyesületi téren kezdé kifejteni. 1843. a nemzeti casino, 1842 a pesti ref. ekklezsia jegyzője volt. Az akadémia által kiadott Verbőczy „Hármas könyvének“ magyarra fordításában kiváló részt vett. Az 184^{3/4} s 184^{7/8} országgyűlések alatt ő írta a Pesti Hírlap tudósításait a követi tábla üléseiről; a jelesül írt cikkekre az akkori olvasók bizonyosan még most is kedvesen fognak visszaemlékezni. Azonkívül Pozsonyban az országgyűlési Napló szerkesztése körül is foglalkozott s az országgyűlésen több távollevő mánás követe volt. — Mikor pedig ama nagyhirű védegyelet megalakult, Tóth Lőrincz választatott az egyet középonti jegyzőjévé. Midőn a váltótörvényszékeket behozták, váltóüggyvéddé is lett s szorgalmasan üzte egyéb rendes ügyvédi foglalkozásait. Az élet által igénybe vett ennyi különemű munkásság mellett valóban nem fogja csodálni senki, hogy költői művek alkotására ideje nem maradt.

Az 184^{7/8}-i országgyűlésen mint Breznóbánya város követe foglalt helyet s a sz. k. városok érdekében, mindig szabad szellemben nyilatkozva, nem csekély küzdelmeket vívott. A munkás és erélyes férfiut két tárgy foglalkoztatta különösen: a magyar ügyvédi kar emelése s a magyar akadémia ügye. E körüli felvilágosított és szabadelmű nézeteit ez időben két jeles röpiratban tette közzé. Az egyik címe „*Ügyvédi állapotok*“ a másike: „*A nyelv, tudományosság és académiá körül*“. Az akadémiai törvénytudományi osztály 100 aranyos nagy jutalmát ekkor szintén ő nyerte el azon terjedelmes művével, melynek címe: „*Ügyvédi reform*“, de mely maig sem nyomtatott ki s a viszonyok változtával valószínűleg elveszté érdekét. Az 1848—49-ik évek multával, melyekben Tóth Lőrincz tevékenységével szintén gyakran találkoztunk, leginkább ügyvédi foglalkozásának s főleg a jogirodalomnak élt. Az új törvények magyarázói között első helyet foglalt el s a Heckenast által kiadott nagy Törvénytár legtöbb kötetei az ő tollából származtak. Igen becses röpiratokat írt az *Ósiségről* (1852), *Örökösödésről* (1853). Az „*Ujabbkori Ismeretek Tára*“ 6 vastag kötetét, miknek első részét ő szerkeszté, nagyszámu becses dolgozatokkal gazdagította. Legujabban a „*Törvénykezési s jogtudományi Tárt*“ szerkeszti s az ő tollából folyik a „*Hétköznapi könyvtárban*“ megkezdett népszerű „*Ismerettár*“ is.

Mind ezeken kívül Tóth Lőrincz 1852. óta egy igen díszes és fontos hivatalt visel, a m. akadémia pénztárnokságát, melyre a meghalt Helmezy helyébe választatott. Mondjunk-e még többet, hogy derék hazánkfíának sok oldalú képességét, hangyaszorgalmát és tiszteletre méltó érdemeit bebizonyítsuk? — u.

Kapy György uram leányai.

Történeti beszély, írta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

I. A halál karjai.

— Alszol-e Anikó? — kérdé Mária, nyugtalanul forogva puha ágyában, melyre a hold nappali fényt árasztott a nyílt ablakon keresztül.

— Nem alszom kedvesem. Ki tudna aludni illy szép éjszaka és a mai nap után?

— Gondoskodtál-e, hogy a vendégnek hiánya ne legyen?

— Mindenről; a keleti szárnyon, az utolsó szobában vettettem számára ágyat.

— Jer ide lelkelem hozzám; valamiről akarok beszélni veled; atyám majd meghallhatná; tudod, hogy épen ide szeg az ágya.

Anikó, Kapy György kisebbik leánya oda hagyta puha fekhelyét s gyorsan átfutott a holdvilágon nénje fekhelyéhez, hogy még a hold se lássa.

Aztán oda ült nénje ágyához, magára vonva a takaró felét.

— Kedves Anikóm, szereted te ezt a Balassa Imrét? . .

— Nem csuf ember . . csak olyan magas holdvilág homloka, meg olyan szurós szemei né volnának.

— No lásd, nekem meg épen azok tetszenek; de azt a ló-szörforma bozontos haját, meg azt a nagy bajuszát nem állhatom; aztán az arca is olly halvány, mintha kísértet volna.

— Mondasz valamit. De mikor olyan különösen is öltözik: egészen feketébe; azaz egy sor ezüst gomb úgy áll rajta, mintha azt mutatná, hogy hány oldalbordája van.

— Pedig ne csufoljuk, mert tudod, hogy valamelyikünk még e hónapban Balassáné lesz. . . Te nem szereted ezt az embert? . .

— Nem kedvesem, de majd megszokom.

— És hozzá mennél? . .

— Mikor atyám parancsolja.

— Nem úgy van; édes atyám reám értette; nem is illenék, hogy a fiatalabb menjen elébb férjhez.

— Te olyan szép vagy kedves Mária; akad tenéked más is.

— Nem Anikó, az nem lehet; ha szenvednünk kell, itt vagyok én; én vagyok az erősebb, és inkább kiállhatom.

— De mit mondana reá Gyulay Ferencz uram? kötekedék Anikó.

— Mi közöm Gyulay uramhoz? De mint mondana Macskásy Boldizsár, ha te máshoz mennél férjhez?

Anikó bekapta arcát a holdvilágról.

— Eszébe sem jut, hogy vagyok a világon . . mondá reszkető hangon.

— Furcsa! és én fogadni mernék, hogy a ki itt a kastély alatt éjente néha a te kedves nótádat fujja, nem más mint ő.

— Én két furulyát is hallok. A multkor a te nótádat fúták. Azt meg Macskásy nem tudja.

— De hát mivel sem lehetne ezen a dolgon segíteni? kérdé Mária, másra vive a beszédet.

— Ha meghalnánk kedvesem, mind a ketten; akkor egyikünknek sem kell férjhez mennünk. Ismered édes atyánkat, őt egyéb el nem állatja egyszer ki mondott akarától. . .

Mindketten elhallgattak.

— Vajjon — kérdé jó időmulva és a holdra merengve Anna — ha édes atyámnak csak egy leánya volna, azt is oda erőszakolná Balassához? . .

E kérdést ujre szünet követé.

— Tudod mit? — kérdé Mária.

— Mit?

— Olly szép idő van, menjünk alá egy kissé sétálni a kertbe. Ott majd szabadon beszélhetünk mindenről.

A két leányka hirtelen fölöltözött s fehér ruháikban, mint két kis szellem, lebegtek ki a szobából.

A kastély terére besütött a hold; az udvar közepén nagy fehér komondorok feküdtek, fejüket lompos lábaikra nyugasztva.

Egy láncsás ör ott állt a fokon, mely alatt épen a Maros habzik csendes suhogással.

— Mi tájt vagyunk Péter? — kérdé Mária a mint a komolyan hallgatag ember mellett ellebegett.

Az ör a holdra nézett, mely már jó magasan állt a vidék fölött.

— Már nem messze lesz éjfé! . . Hova mennek a kisasszonykák illy későn? . .

— Nem tudunk aludni Péter — mond Anna — lemegyünk egy kissé a kertbe. Alszik a vendég?

— Már rég eloltotta a mécset. . . De a kert ajtaját nyitva ne hagyják ám — dörmögé az elsietők után.

— Menjünk a nagy almafa alá — indítványozá Mária.

— Nem bánom, de hátha újra valaki jár a Maroson?

— Eh, ki járna illy későn. . .

Gyönyörű éj! . . A föld teljes júniusi diszöltönyben fogadja a téli hold ezüst sugarait. A kis rovátkos arany kastély, melynek hézagain ágyuk helyett virágok kandikálnak ki, mint tündér palota tűnik föl a Maros suttogó hullámai fölött, mely egyszersmind érezhetően hüssé teszi az illatos tavaszi éjszakát. A Maros völgyén alá, egész a dévai vár fehér koczkájáig téved alá a szem, míg fölfelé Alvincz, Borberek és Gyógy tornyai fénylenek.

A kastélyt tágas kert környezi, melynek fáai a fénylő vizki-gyóra vetik árnyaikat. Ide rajzolódnak le a szép vár vitorlás tornyai és hegyes födelei is.

És íme, a bűvös kép kiegészítésére megjelen a két tündérke is, átlátszó hófehér öltönyben bukdosva elő, a sötét árnyu fák közül.

A két testvér összeülekezve halad s meg sem állanak, míg egy nagy almafa alá nem érnek, mely virágos koronáját épen a Maros

hullámai fölött rengeti. Alatta nyirfa-pad van s a pad előtt partra ültetett virágok himes szőnyege.

— Ide ide, ez az én kedves helyem — mondja Mária oly hangon, melly vidor akarna lenni.

— Az enyim is Mária; tudod, én épen azt szeretem, a mit te. Mond csak — folytatá testvérét megölelve — miért nem hagy atyánk minket illy boldogoknak, mint most vagyunk? . . .

— Mert nagyon szeret és azt akarja, hogy igen gazdagok legyünk.

— De hát nem vagyunk mi eléggé gazdagok? . . . Kapivár is a miénk, meg Aranyi is. Lásd én e helyen örömet élnek utolsó óráimig.

— Én is, — de atyánknak ez nem elég. Arra a sok jószágra vágyik, a mit most Balassától haszonbérben tart.

— De há szépen kérnök, talán elállana tőle. Ha megmondanók, hogy mi meg vagyunk ezzel a sorssal elégedve és soha sem vágyunk másra.

— Emlékezel-e még arra a szerencsétlen napra, mikor a tutajos székelyekre, azért, hogy velünk gonyolódtak, tüzes vaspatkókat veretett? *) Mennyit esdekeltünk akkor, de csak elkergetett. Azt mondta, hogy ez a ház becsülete és hogy mi ahhoz nem értünk. . . Pedig akkor bánná meg, hogyha bánatunkban meghalnánk. . .

— És ha tudná, hogy ez erőszak halálunkat okozza, nem tenné? . . . Mondjuk meg neki, hogy, ha Balassához erőt, meghalunk.

— Mert hiszi is. . .

— Már miért ne hinné; én azért a kit szeretek, meg tudnék halni.

— Én is; de ő csak akkor hinné azt, ha látná.

A párbeszéd elhallgatott.

Mindketten merengve néztek a Maros csillogó habjaira, mellyből örvendve ugrott föl egy-egy fénylő halacska, talán, hogy megizelje az illatos léget, mellyet a kertekből rabolt a szél.

És a mint így néztek, mind homályosabbak lettek szemeik előtt a Maros habjai és fátyol borult a világos vidékre. Egy-egy nehéz köny-csepp pergett le az üdearczokon.

E köny-cseppet mellyet saját fölindulása miatt egyik sem vett észre a másikon, ugyanazon gondolat fakasztá föl.

Meg akartak halni egymás boldogságáért. Hisz a kemény atyai szív meglágyul, ha egyik leányát keménysége a sirba vitte.

— Menjünk föl — mondja Mária, e hideg szellőn könnyen meghűtheted magad.

Pedig csak föl akarta csalni nővérét, hogy maga aztán vissza szökhessék.

— Nem tudom, de valóban olly különösen érzem magamat . . . talán épen ez a hüvös éjszaka. . . Talán jót is fogsz rajtam nevetni, mert valami különösre kérlek. . . De kinevetsz és nem fogod megígérni nekem.

— Dehogyan nem ígérem, de meg is teszem, ha tőlem függ.

Csak hogy aztán te is ígérj meg egyet nekem.

— No halljuk hát elébb a tiedet, te vagy az első.

— Halld hát. . . Én ha Balassához erőtnek is meghalok, ha reád tukmálnák is meghalok bánatomban. Én ezt érzem.

De te ígérd meg, hogy élni fogsz és hogy. . .

Itt egy darabig elhallgatott.

— No mit és hogy? — kérde Anna.

— Hogy — de ne nevsz ki — neki elmondod, hogy utolsó perczen is ő reá gondoltam.

— Megteszem, de hátha én halnék meg elébb.

— Arról szó sem lehet.

— De lehet s én épen arra gondoltam. . . Ha ez történnék édes kis Mária, itt ez aranyszív, mellyet kedves anyámtól örököltem, add át neki.

— Kinek? . . .

— Miért kérde, hisz tudod. Kit ma estve emlegettel.

— Hiszen akkor te Macskásy Boldit szereted.

Anna az áruló ajkakra tapasztá kezeit.

— És te Gyulayt — mondá boszus daczczal Anna.

— Így mindketten boldogtalanok leszünk. Atyánk soha sem fog bele egyezni szerelmünkbe. Gyulay atyjával örökös haragban

él a maros-németi határpör végett, Macskásyt meg szegénynek tartja hozzánk.

— Soha. Jobb volna nekünk meghalni. Lásd édes Mária, mikor az elébb ezekre a szépen csillogó habokra néztem, én épen arra gondoltam.

— Én is. De akkor meg azt hittem, hogy halálommal boldoggá tennélek téged. De lám, az sem használna.

— Millyen jó vagy te kedves Mária; mennyire szeretsz engem. Igazán meghaltál volna értem?

— Nem hiszed? . . . Miért szeretném én az életet? . . .

És a szegény leánya e kérdésénél megszűnt a szóváltás a két testvér között.

Ez élet-unottság nem költött s kevésbé szerencsétlen körülmények között is köznapi jelenség.

A gátokkal küzdő szerelem sajátja, mielőtt kölcsönös nyilatkozat bátorságot, — az első csók életvágyat és reményt öntene a kebelbe.

(Folytatás következik.)

Babonaságok.

Nem szólhatunk elég gyakran a babonaságok ellen, mellyeknek — ki hinné? — még felvilágosodott XIX századunkban is csaknem naponkiat merülnek fel népünk között gyakran szomorú következményű, de mindenkor nevetséges és sajnálatra méltó példái. Irtsuk ki e kártékony dudvát és értelmiségünk e szégyenfoltját tövestől gyökerestől, melly ott is megterem, a hol keresni már eszünk ágába sem jutna.

„Pirulva kell megvallanom — így ír egyik vidéki érdemes tudósítónk — hogy nem csak a városunk körülötti falukban; de még városunkban is felütötte, vagy legalább még eddig szét nem szedte sátorát a babonaság. Néhányat röviden elmondok itt, nem azért, hogy valaki kövesse őket; hanem mert akad talán olvasóm, a ki kissé elszégyenli magát, ha bele néz ebbe a tükörbe. Kezdem tehát eleitől:

1. Szent András napja, különösen a leányok előtt valóban szent, mert az nap egész 24 óráig bójtölnek, és estve midőn lefeküsznek, férfi nadrágot tesznek fejük alá, hogy álmukban megláthassák azt, kivel megosztják majd jövődő éltüket, azaz: a ki férjök lesz.

2. Lucza napján a nők s leányok, varrást, fonást, lugszást, kenyérsütést pénzért sem tennének, mivel, ugymondják, a nő a ki boldog, boldogságát rontaná el, a boldogtalan pedig még nagyobb boldogtalanságot szerezne magának, a leány a férjhezmeneteli szerencsét rontaná el, mit egy fehérbe öltözött nő, kinek kezében guzsaly, orsó, meszelő stb. van, s ki a kürtön szállana alá, rögtön teljesitene szóval és tettel.

3. Lucza napján a férfiak közül egy kis tehén-fejű székecskének készítéséhez fognak, mellyen naponkiat kell valamit faragni egész karácsony estéig, melly napon bevégezik, hogy azon a széken azután az éjfél misén ülve megláthassák az azon helységben létező boszorkányokat. (Illy eset adta magát elő mult karácsonkor Tatán, mint azt e lapok közlék.)

4. Karácson előestéjén van még sok más babona, különösen a leányok részéről, p. o.

a) Ki ne evett volna mézesmákos gubát, vagy legalább ne ismerné? Azon gubát forró vízzel szokás leönteni, hogy megpuhuljon, melly viz azután a gubáról külön edénybe leszüretik, mellyet a házbéli leány félre tesz, és éjfél mise után megmosdik vele, mit letörölni nem szabad, hanem, ugy vizesen lefekszik, mert álmában a jövődöbéli férje fehér kendővel letörli.

b) Éjfél mise alatt ölmot olvaszt a leány, és egy tele tál vízbe kiönti, azután azon kiöntött öloból magyarázza jövődöbéli férjét, azaz: ha musta forma látszik az öloban, tehát eszmadia; ha kalapács, kovács vagy lakatos; ha pedig gyalu, asztalos stb. lesz a férje. Nálunk egy kisasszony hegedüt és vonót magyarázott ki az öloból. Örült-e a cigánynak? nem tudom.

c) Karácson előtti nap vacsorája után, a szemetet, mellyet a ház leánya a szobában összesöpört, kivetni nem szabad, hanem rakáson marad egész éjfél mise alatt, a mise után a leány felszedi kötényébe, és kimegy vele az utca közepére, és ott lassanként hányja ki kötényéből, mind addig; míg kutyaugatást nem hall, azon unkatánsra jól kell neki figyelnie, mert a honnan a hang jön, arra fogja őt völegénye elvinni.

d) Éjfél mise előtt tele pohár vízbe egész tojást összetörnek, és az asztal alá teszik, a mise után megnézik, millyen figurává vált a tojásból, s abból magyarázzák a jövődö hitest a leányok. . . .

e) Ismét éjfél mise alatt elmennék a leányok, olly háznak fészterét rázni, melly szalmával van tödve. A szalmafedelét kötényökbe (vagyis előkötőjökbe) rázzák meg háromszor, azután megnézik a hulladékokat; ha buza szemet találnak, legényhez, ha pedig rozsot, akkor özvegyhez mennek férjhez.

f) Sok házban mielőtt éjfél misére elmennék, anyi hasábfát, a mennyi személy van a háznál, felállítanak. Mindenik hasábnak neve van a házban lakó személyek közül. Midőn pedig visszajönnek, mindenik először a kulcslyukon bekukkant, azután nyitják fel az ajtót, a melly hasábot földre dölve találnak, azon házi személynek egy év alatt meg kell halnia.

g) Éjfél misére sokan visszajárul öltött ruhában mennek; hogy megláthassák a boszorkányokat. — Kell-e ennél még több ostobaság?

Pedig még többet is irhatnék a babonáskodásról; de ugy hiszem, ezuttal ez is elég, hogy a józan gondolkozót sajnálatra gerjeszszék azok irányában, kik még illy vakságban tengődnek. . . . Pál.

*) Történeti valóság.

Nép- és tájrajzok.

A római sánczok vidéke. *)

Rég feltett szándékom vala, a hazát minden irányban megismerni. Tehát ismeret, vagy inkább tapasztalás szerzése, de egy a távolban lakó gyermekkori barátom meglátogatása végett is, — kocsira ültem.

Miután Szegeden túl értem, azon sajátságos érzés fogta el keblemet, melly bécsi utamban meglepett, midőn Dévényt, az ország-szélén álló végvárat, a gőzössel elhagytam.

A haza déli határának tartván, Szabadkára értem. Mindamellett, hogy Szabadka nem egészen magyar ajkú város, mégis magyar színháza van! voltam benne. Örömmel mondhatom, hogy ezen megbecsülhetlen intézet ott hazánk nyelvét megőrzendi.

Tovább a Telecskán, felső Bácsnak magasabban fekvő dombos földjén keresztül a Ferenc-csatornához értem, melly már a nagy rónaságon épült, itt egykoron (a hagyomány szerint) a „mare dulce“ — édes tenger, volt.

A csatorna vidékén lakó svábok gazdasága szépen lábra kapott, mert náluk a szorgalom mellett nem ritkák a vasekék, vastengelyek, cséplőgépek, vizerővel hajtott olajsajtók és selyem-fonodák.

S míg nálunk ujságszerte dicsegetéssel említettnek azok, kik szederfa-iskolákat (fájdalom! még csak most) plántálnak, — addig itt a házak előtt már évtizedek óta állnak szederfasorok, — a szorgalmas háziasszonynak a selyemszoknya árát évenként kiadják, ezenkívül nyárban szép árnyékot vetnek, édes egészséges gyümölcsöt teremnek, a falut ékesítik, és tűzveszélyben a túlsó sorokat is védik.

Milly kicsiny ága ez ártatlan fácska a mezei-gazdaszatnak, és mégis mint a példa mutatja, hány oldalú annak szükségessége, haszonvehetősége!

De nem időztem e tájon, hogy mielőbb feltalálhassam azokat, kiket keresek, s látni, leírni akarok. — És már amott a távolban, a telecskai-dombok végleteitől nem messze villogott azon torony, melly szerencsétlen emléke a mult éveknél, de most már békés szemlélője a két harcziás fajnak. Szent-Tamára értünk. Az itteni nők feltűnő csinoságát lehetetlen

vala azonnal észre nem vennem s a mellékelt rajzban ezennel bemutatok egy példányt. — Innen alább a vidéken terülnek el a római nagy sánczok, mellyekről Tacitus, a történet-írók őseinek egyike, azt mondja: hogy a rómaiak nagy hatalomra vergődván, birodalmukat sánczokkal kerítették el.

Ezen sánczok közelében lakott gyermekkori barátom, kinek társaságában utaztam be a közel fekvő vidéket.

A falunak két tornya van, egyike bádoggal befedve. Alig vártam hogy a nagy faluhoz közelebb érjek, mert mintha a falu végén a földből füst emelkednék? S csakugyan úgy volt, a dadé a földputriban kovácsolta vasát, — míg a rongyos purdék hátukon hordták a fát, — s fogaik közt énekeltek:

Mámár dévlá mládévláró. Hej pelemiró, hej seroró!

(Folytatása következik.)

Egy nap Péczelen.

Ne vegye senki úgy, ki e czímet olvassa, mintha elég volna Péczelen egy nap arra, hogy annak minden nevezetességét megte-

kintsük, és mindennel megismerkedhessünk, mi az ott való mulatást kellemessé, hasznossá és ránk nézve a történezetet illetőleg nagy becsüvé teszi; — hanem úgy, hogy számunkra mind ezekre fájdalom, csak egy nap jutott az életből, de e nap is örök emlékü. és nagy becsü marad előttünk.

Péczel a nagy világ kicsinyben.

Mi kincset ide századok óta az ész és tudomány felhalmazott, arról tudomása van a hazának, a nemzetnek. Ott volt a híres *Ráday Pál*, ki a mult században II-ik Rákóczy Ferencz erdélyi fejedelem kancellárja volt, a nagy diplomata, ki a fejedelemnek annyira birta bizodalját, hogy 1704 őt küldötte Selmezcze I Leopold császárral békét kötni; öt évvel később pedig Károly svéd királyhoz Benderbe, mivel a francia udvar Rákóczyt tette a XII Károly és Nagy-Péter közt kötendő béke közbirájává. Az 1711 szathmári békekötésre is nagy befolyása volt, és III Károly király őt a kir tábla közbirájává nevezte, később pedig az 1715 pozsonyi országgyűlésen kirendelt országos biztosság tagjává választaték, s mint ilyen a helvét választás ügyet hathatósan előmozdítani igyekezett, mivel maga is e választás követője volt. A magyar irodalomnak is — ámbár diácul — nagy

szolgálatot tett — akkor divat lévén a diák nyelv — mert Benderi utját leirta. Azonban egyházi énekeit „Lelki hódolat“ czim alatt nyomatta ki magyarul Debreczenben. *)

Ott született és élt *Ráday Gedeon*, a fentebb említett fia, ki a honban jeles és tudományos neveltetést nyervén, azt a frankfurti s más külföldi egyetemekben igyekezett még inkább növelni. Ő egészen a tudományoknak élt. Ő volt az, ki Zrinyinek feledékenységbe jött lelkes munkáira figyelmeztette a nemzetet, és a jelesebb német költőkből lefordított versekben a szótágok mértékét a rimekkel első kötötte össze; honnan az illynemű versek *Ráday*-verseknek is neveztetnek. József császár bárói, II Leopold pedig grófi méltóságra emelte őt és maradékait 1790.

A „Magyar Muzéum, Orpheus és Muzáronban“ elszörva jöttek ki versei, és idegen nyelvekből magyarított költői darabjai. Munkáinak legnagyobb és nevezetesebb része pedig még kiadatlan hever. Ez volt nagyatyja a most élő derék gróf *Ráday Gedeonnak*, kinek érdemei már csak a n. színház körül is örök becsüek maradnak a nemzet előtt.

Ezen jeles család méltó ivadékai *Ráday Gedeon* gróf testvérei s fiai lakják most Péczelt egyesülten több olly családokkal, mellyekre büszke lehet a nemzet, hogy magáénak vallhatja. Ott él egyszerű elvonultságban egyedül a tudomány és művészetnek szentelve e rövid élet perczeit a jeles *Prónay István* báró, kinek műtermében a tudományt és művészetet becsülő a legnagyobb élvezet feltalálhatja. Egyszerűséghez szokott uri családja nem az európai világ fájdalomban találja üdvét, hanem megfogva a munka és szorgalom bőségszaruját a valódi patriarchalis élet boldogságát élvezi. Ott él gróf *Crouy-Chanell*, s egyszerű háza, épen úgy mint a többieké, az erény és kegyelet háza, ott él *Kovács Illés* az ifju, kinek elfelejtethetlen megboldogult atyja mindig kész volt úgy mint ő, bármilly áldozatot hozni a hazáért. És ha még többet névszerint el kellene sorolni azon meleg keblű emberbarátok és jó hazafiak közül, kik Péczel színét javát teszik, és a társadalomban mint a születésre előnyösek, szerepet játszanak, e nivellirozó kor irányja után indulva; roppant sok nevet kellene itt emlitenünk, mellyek talán jövőben e haza történeti évkönyveiben dicsérete-

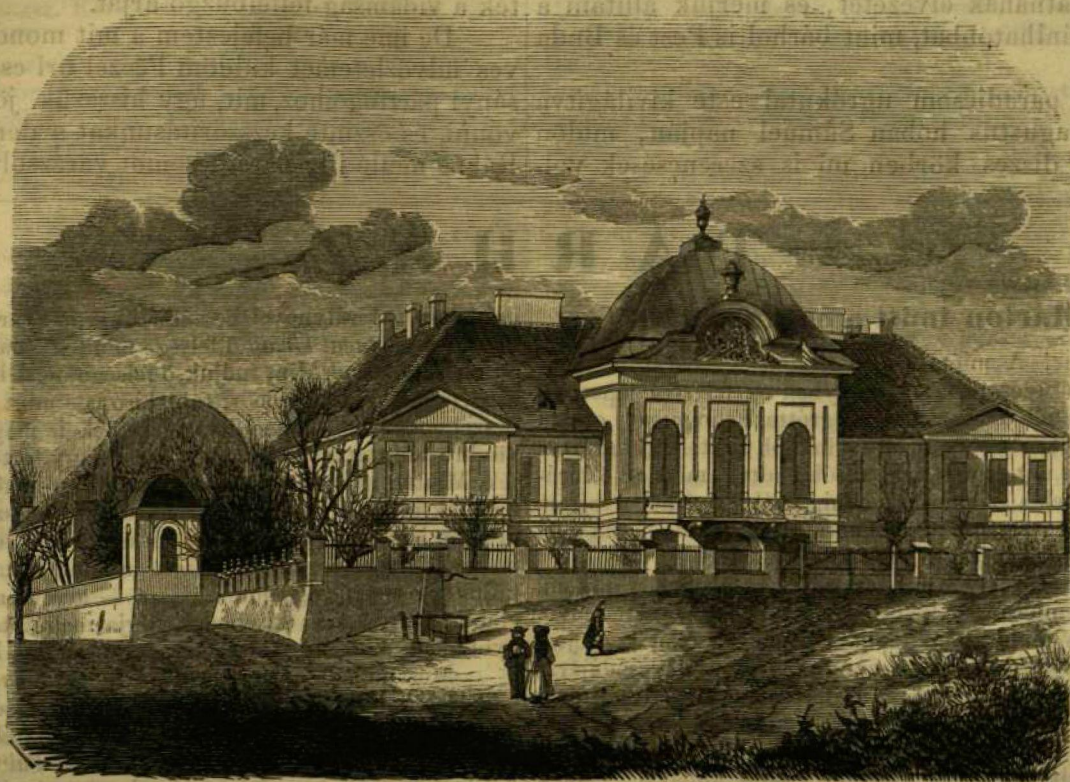
Szent-Tamási magyar menyecske.

*) A mellékelt csinos és becses rajzok többnyire *Sterio* festész hazánkfia mesteri fel-fogása után metszvék.

*) Lásd „Magyar írók életrajz-gyűjteménye“ kiadta Sz. István társulat Pest, 1856.

sen fognak említettetni. Azonban mi nem akarunk panegyrikont írni Péczelről, mi csak egyszerűen „egy napi élményünket“ akarjuk leírni, úgy levén meggyőződve, hogy az olvasó közönség kedvesen veendi, ha helylyel közzel, ily megismertetést közlendünk a haza több városáról és falvairól.

Hogy pedig képletesen is némürészbem bemutatassuk a derék Péczelt a nagy magyar hazának, legérdekebbnek véltük annak legrégebb és eredetibb kastélyát, a mostani Ráday grófok lakhelyét bemutatni. A képet ismert jeles rajzolónk Varsányi János mérnök urtól bírjuk. Nem azért mintha kérkedésképen épen csak azért is ily valóban minden ország díszére váló építménnyel akarnók megnyerni az olvasó közönség kegyét, hanem hogy régi ősi családaink izlését, s egyszersmind műveltségi fokozatát bemutassuk akkor, midőn némelly könnyen telő ember a régi arisztokrátiát azzal vádolja, hogy az a művészet és tudomány érdekében nem tett volna valamit hajdanában.

Gróf Ráday Gedeon családi kastélya Péczelen.

Fájdalom, hogy kevesen voltak, kik felfogták, hajdanában mi volt az arisztokrácia; de azt méltán lehet követelni, hogy azokat becsben tartsuk, kik születésükkel egyszersmind összekötötték az ész arisztokrátiát, s kik most inkább szerény elvonultságban, idilli örömeiben és hasznos, az államra minden tekintetben gyakorlati eszmék kivitelében töltik idejüket, mint renyhe szeretetlenségben, és inkább a hon határain belül laknak, mint külföldön. Nem említve azt, milly nagy becsű könyvtár létezik a Ráday kastélyban, el nem mulaszthajjuk a fiui kegyelet egyik legszebb példáját felmutatni. — Ugyanott a könyvtárban, hol a derék tudós Ráday dolgozott, áll ama zselye szék, mellyben munkáséletének 79-dik évében, épen munkaközben meghalt, — az asztalon van felítve a könyv, mellyből olvasott, s a papir, mellyre jegyzett. De a szék üres, s legfeljebb nagy szelleme lengi át e muzsáknak szentelt templomot.

Szeretettel s kegyelettel viselik gondját fiai és unokái a nevezetes könyvek, képek és régiségek gyűjteményeinek, mellyeket az öreg gróf hosszas munkás élete alatt gyűjtögetett.

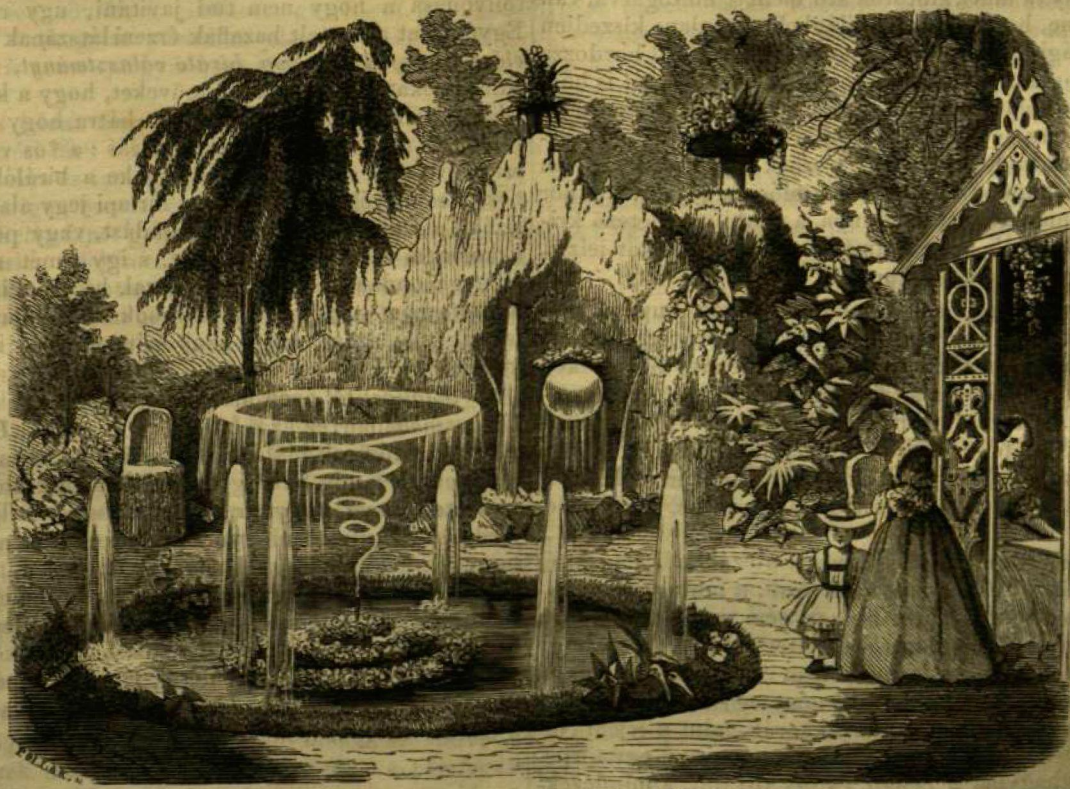
De milly gazdag Péczel derék urainak könyv és ritkaság gyűjteményében, mit Crouy gróf, Prónay báró, Kovács Illés stb. urak kastélyai felmutathatnak, olly gazdag szép angol kertekben, mely-

lyek között a Crouy gróf és Kovács Illés urakéi legszebbek, és ritka növények s gyümölcsökkel bővelkednek.

Azonban ha a gazdagság és születés ezekre méltán feljogosítja az embert, annál többre becsülendő ha a szegény ember saját szorgalma és ipara által annyira viszi, hogy csodálkozásra indító műveket készít. Ez e szerény férfiú a péczeli molnár mester Varsányi

Sámuel ur, ki a Rákos patak partjai mellett levő kopár pusztaságon egy kis paradicsomot teremtett, olly vízi művekkel mikép e képen melly a kert egyik részét ábrázolja, látható, millyek talán csak a magas állású főurak díszkertjeit ékesíték hajdan XIV. Lajos fényűző korában, ott óriási mérvben, itt kicsinyben. E képet is Varsányi János mérnök urtól bírjuk, ki a nevezett ur testvér bátyja.

A mesterséggel összerakott szirtecske tetején, ha a többfelől felfortyanó vizsugarak játszani elkezdnek, egy gyönyörű virág bokréta forog folytonosan, míg a közepen kibugyogó viz hólyag kelti a szirtecske kebelét. A kert közepén nagyobb tóból hat sugár szökik fel, míg közepén a kigyó szökellésű vizsugár felül szikrázó kört formál, mellynek millió gyémánt cseppei sziporkázva nedvesítik meg a kigyózó vizsugár tövében ellenkező irányban forgó virág koszorút. Fent a dombtetőre fel emelt Rákos folydogál a malom felé, szép fák és virágok által árnyazva, s a kert felőli oldalon épült hideg fürdőbe kölcsönözve vizét, melly fürdőt szinte Varsányi ur maga terve szerint építteté, s melly folytonosan friss vizet kap a Rákosból, mellyen keresztül kis fahidacska vezet rejtett sűrű bokor sorokba, föléjük le-

Varsányi Sámuel kerti vízművei Péczelen.

hajló, szomorú füzek, som és mogyoró, s más fák képezvén kellemes árnyas tetőt.

E kis paradicsomban szokott időzni nyáron át, elhagyva saját nagyszerű kertjeik kellemes sűrűjét Péczel uri társasága a jó lelkesézzel, s a Rádai grófi ifjak nevelőjének fiával, kinek elhunyt atyja szép vagyont hagyott hátra és olly nevelést, melly képessé

teszi őt minden igénynek megfelelni, mit tőle a világ műveltség kívánhat. Itt mulatnak ők derült vidor kedvvel, s fürdenek a Rákos kis fürdőjében, ha a rekkenő meleg az enyhe árnyék alá sietteti az eltikkadó vándort, ki körükbe szívesen felvétetik. És valóban Varsányi ur megérdemli a részokról pártolást, sőt a közlekedési eszközök könnyűsége lehetővé tenné, hogy a megnézésre érdemes kis paradicsomot a pestiek is meglátogatnák, mert bizonyára olly derék körben mindig találhatnának élvezetet, és merjük állítani a helyiség tekintetéből is ajánlhatóbbat, mint bárhol is Pest és Buda környékén!

Hát ha még a kis paradicsom ugrókutai este kivilágítva vannak, — mint voltak augustus hóban Sámuel napján, midőn a házi ur nevenapját ama díszes körben mi is szerencsések vol-

tunk megülni — le nem írható a gyönyörű hatás, mellyet e látvány okoz.

Akkor jelen volt az ifjú Ráday grófnál látogatóban levő derék *Szentpéterynek* is, a nemzeti színház egyik veteránja, a többi vendégek között, s a derült kedvet nem szorítá a kényszer járma közé semmi fesz s a szép hajadonokat cigány zene mellett kivilágos virradtig forgatá az ifjúság, míg az öregek kedvtelve nézték a vidámság felfelbuzgó árját.

De ime már befejeztem a mit mondani akartam; még csak szíves üdvözetemet küldöm Péczel uri családjaihoz, az igyekvő Varsányi pártfogóihoz, mit, úgy hiszszük, jövőre sem fognak tőle megvonni, és őszinte kézzszorításunkat a derék molnár mesterhez, ki a Rákos mellé illy paradicsomot varázolt. *M. . .*

T Á R H Á Z.

Kakas Márton imitt-amott.

XL. levél. Szerkesztő ur! A mióta az én tisztelt X. barátom megdicsérte Sz. Ernesztinát olyan szezepben, a mellyben az fel sem lépett; a mióta az én még inkább tisztelt Y barátom megróttá Ellingernét olyan nótáért, a mit az el sem énekelt; a mióta az én leginkább tisztelt Q barátom bírálatot irt olyan darabról, a mit egy nappal később adtak, mint az ő bírálatára megjelent; azóta nem merek a színházba menni, attól félve, hogy rajtam is valami emberi dolog talál megtörténni; hanem csak úgy ögyelgek alá s fel a városban, mint az éhes oroszán, keresve, hogy kit egyek meg?

Láttam az *amerikai mumiákat*. Gyöngébbek kedveért megmagyarázom, hogy ezek olyan becsületes emberek, a kiket ez előtt két ezer esztendővel úgy be találtak páezolni, hogy mind e mai napig sem sikerült őket szétfejtegetni sem az időnek, sem az időjárásnak; megmaradtak épen világsodájára; az egyik egy indus fejedelem, a másik egy indus fejedelem-asszony; öltözet nélkül vannak, de nem fáznak, a fejedelem arcáján karikák és kacskaringók vannak metélve, s befestve kékre és pirosra, azok a megölt ellenségek számát jelentik, kiket elejtett a harcban; mentül tarkább a pofa, annál nagyobb a vitézség; a nemesi diploma itt az *acquisitor* saját kutyabőrére van festve. Még a haj is megmaradt rajtuk épen, sőt, ha valaki elhiszi, még az is igaz, hogy minden hónapban le kell belőle nyírni, mert egyre nő, a mióta dr. Hartung Mihály pomádéjával kenik; vannak azonkívül még több rendbeli öskoponyák és diribdarab emberek a régi jó időkből ugyanott, a mik tudósokra nézve nagyon tanulságosak, azonkívül érdekes, vademberekbe való fegyverek, fogas dárdák, kalapácsok (nem tudom, hogy lehet valakinek gusztusa illyennel ütteni magát), s sok más egyéb furcsa eszköz, a miről a mutogató maga sem tudja, hogy levesmerő kanál-e, vagy papucs? A tárgyak érdekesekek volnának muzeumba téve, hanem így ponyva alatt, kintorna szó mellett mutogatva, van valami borzasztó gondolat benne, hogy egy mai világbeli speculans kiszedjen egy pár kétezer esztendő s óvilági fejedelmet a koporsójából s körül hordozza őket széles e világban, s mutogassa a bámész népnek. A gondolattól is borzószik a hátam. A mennyi pácson én keresztül mentem, könnyen megeshetik rajtam, hogy belőlem is mumiá lesz egyszer, s valami későkori komédiás megindul velem városról városra. A mielőtt már nem lesznek sem színészek, sem poéták, sem kritikuskok, hanem minden ember lesz tudós és gépész, s akkor elmondja rólam: „ime egy fennmaradt példánya a többi nem létező kritikus fajnak! a képére festett karikák azon drámákat és vígjátékokat jelzik, miket a harcban elejtett.“ Gondolatnak is iszonyu!

Menjünk odább: itt a *mezelen ló*. Csodálatos állat, olyan csupasz, mint egy ember; eddig csak azt hittük, hogy az ember bőre olyan terméketlen, hogy az öltözet nem nő ki belőle, most ez a ló másra tanít meg bennünket. Tehát az állatok között is vannak boldogtalan fiai a természetnek. Azt mondják, köves Arábiában termett. Akárhol termett, nemes tett volna tőlünk valami jótékony albumot adni ki, felségelésére, hogy vehessen magának egy pár inget, ne járjon olyan puczerón. Még csak az a kigyó kellene mellé, a ki a mult januáriusban megszopta a kunsági paraszt-delnőt, s volna, miről értekezni a természet-tudósoknak.

Többet ér ennél az a két franczia, a ki a váczai-utczában körtéket és almákat mutogat, s virághagymákat és fűszereket árul: a mutogatott gyümölcsök között van egy nyolez fontos körte is; azt nem szeretném, ha az orromra esett volna; s nem foghatom meg, mivel erősítették meg a fű, hogy le nem szakadt róla? Ha a mellékelt festmények nem eszematkoznak, úgy az árult gyümölcsök közt vannak ribiszkek akkorák, mint egy cseresnye; cseresnyék akkorák, mint egy baraczk, s baraczkok akkorák, mint a fejem (jó-kora fejem van); hanem a csemeték ára is meglehetősen borsos; egy-egy törpe-fűcska 2—3 pengő, egy virághagyma 2 pengő, és így tovább; s mindezek felett nem bizonyos az ember felőle, hogy mit vett? s végtére a sorjegyzékben foglalt csemeték nagyobb részét itt Encznél is meg lehet kapni 24—30 krajczárért, a ki felel is róluk.

Még valamiről írok, a mit ugyan nem láttam, de olvastam. Hazánkban egy ifju művésze *Lacina Oszkár*, ki néhány év előtt itt is adott zongorahangversenyeket, de annyira sem tudott jutni, hogy a színpadon bemutat-hassa magát, most *Spanyolországban* dicsőséget és csengő tallérokat arat. Spanyol és portugál lapok tele vannak az ifju magyar művész magasztalásával, ki a büszke spanyol királyi udvar előtt is két ízben játszott s szeren-

csés volt a királynővel beszélhetni s magyar zeneszerzeményeit neki ajánlhatni: a *portugal király* ő felsége minden előadására elment s vele több ízben beszélt magyarul. Mint tudjuk, ő felsége most is élő atyja Koburg-Koháry herczeg, egyszersmind gömöri táblabíró is, s mint magyar birtokos nemcsak maga beszél magyarul, hanem gyermekeinek is magyar dajkát tartott s őket nyelvünkre taníttatta; hogy mint hazai nagy birtokosaink nyelvünket jól beszéljék. Miután ifju művész hazánkba (kit én is közlelő ismerem, valaha egy házban laktunk), illy magas kitüntetésekben részesült; Londonba fog átmenni s úgy jön ismét Magyarországra vissza. Akkor természetesen, mint híres embert, mi is örömmel fogadjuk. Hiába minden hazai tehetségre nézve üdvös dolog külföldre menni, úgy jönni vissza — kivéve a poetát és a kritikust, mert az előbbi azután még kisebbnek fogja magát találni, az utóbbi pedig még nagyobb, mint az előtt; azért jobb mind a kettőre nézve, ha itthon marad.

Most pillantsunk be a *tudós társaságba*. A mióta a „cz“ miatti nagy hadjárat be van fejezve, nagyobb nevezetesség nem történt, minthogy mult József napján a *Teleki jutalmat* mind a vígjátéknál, mind a drámánál *Szigligeti* nyerte el, amott a „Mama“ itt a „*Béldi Pál*“ című darabokkal. A bírálok véleménye szerint ugyan mind valamennyi pályázott színmű olly minden kritikán alul lévő rosz, hogy lehetetlen közülök választani; hanem hát ezek a legkevésbé roszak. Ezt a kérdést ugyan *majd a közönség* fogja megoldani s meglehet, hogy az apellatorium fórumnál megint úgy járhatnak a tisztelt bírálok, mint a *Ráday jutalmánál*, a mellyre egy közülök (*ki a mostani bírák közt is ott állt*), az „*apró félreértéseket*“ tartá legméltóbbnak (tehát abszolút becsü. legjobb darabnak); a színpadon pedig a „*Becsületészó*“ vitta ki a becsületet s mellette még három más színmű állt meg becsülettel; a mig az „*apró félre-értés*“ megbukott tisztelettel. Most is azt hiszem, hogy illyen *apró félre-értés* lesz a dologban; s meg vagyok győződve felőle, hogy *egy pár* epés férfiú tollvonása a hogy nem tud javítani, úgy rontani sem tud az irodalom. Egyébiránt a tisztelt hazafiak érzénilátszanak előre az illatot, mert a P.N. *-a *előre fenyegeti a dráma bírálok választmányt*, nehogy színpadra engedje kerülni azokat a jutalmazott műveket, hogy a közönségnek ne legyen alkalma felőlük itélhetni. Még csak az van hátra, hogy a censurát is figyelmessé tegye rájuk. Ez nem igen rendszerű eljárás: a *os vitéz vagy ismeri a jutalmazott színműveket s akkor ő maga egyike a bíráloknak s ez esetben nem illendő neki a saját véleménye mellett hirlapi jegy alatt votumot adni s előre terrorizálni a szabad véleményt kimondást, vagy pedig nem egy a bírák közül s akkor nem ismeri a darabokat, s így ismét nem szabad neki előleges véleményt mondani felőlük. Egyszóval, ha azért imádkoznak a bírálo urak, hogy a *jutalommal meggyalázott* darabok megbukjanak a színpadon, azt logice eslelepszik; de azért, hogy azok színpadra ne is kerülnének, nem kell imádkozniok *).

Szigligetivel épen most adnak egy nagy sikerű népszínművet *Bécsben a Carl színházban*; ez az *ő Liliomfia*; németül „*Umsonst*.“ (Ingyen vagy hiába.) A bécsi kritikuskok hiába törték a fejüket rajta, hogy miért híjják ezt a darabot „ingyennek“ mig Szigligeti véletlenül Bécsbe vetődéven megfejté a talányt. Őráértették azt, hogy „ingyen“, ráfognán Liliomfira, hogy az *franciából van fordítva*. Szigligeti mingyárt kérdőre vonta az igazgatót s ez felvilágosítá, hogy azt neki bizonyos *K. magyar táncos* adta át, mint *francia fordítványt*. Miután azonban az igazgató az igazságról meggyőződött, Szigligetivel barátságosan kiegyezett s őt szerzői jogába tényleg visszahelyezé; Szigligeti azonban még azon felül a maga igazolására egyikét *ama panaszos szász aranyok-nak* kitézi jutalmul azon derék ember számára, a ki előállítja azt a francia darabot, a mellyből az *ő Liliomfia* fordítva van. Illyen veszedelmek történnék a jámbor magyar írókkal Pesten és Bécsben; no de nem kell félni; él még —

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

— Az elmúlt pesti országos vásár a könyvpiacra is több érdekes elme-terméket hozott.

Mindenek előtt meg kell említenünk *Heckenast Gusztáv* újabb nevezetesebb kiadásait, mellyek között különösen magára vonja a figyelmet érdeműs statisztikusunk *Fényes Elek* legújabb nagyobb szerű munkája: „*Az ausztriai*

* Igaza van, Márton bácsi. Nincs más mód, mint bevárni az időt, melly el leszén jövendő, itélni eleveneket és holtakat. — Boldog, a ki ettől nem tart. Szerk.

birodalom statisztikája és földrajzi leírása. Két rész egy kötetben. Ezen a legújabb adatok szerint gondosan összeállított terjedelmes mű is a szerző ismeret rendszeres, világos modorában készült, s magában foglalja a birodalomban fölmerült újabb időbeli összes változásokat, magától értetlik, hogy különös figyelemmel Magyar- és Erdélyországra. E mű nem csak, hogy nagy hiányt pótol, de e nemű munka még nem is létezett irodalmunkban. Könyvebb áttekintés végett álljon itt a mű bő tartalmának rövid sommája.

Első osztály. Az ausztriai birodalom alapereje. — I. Rész. Alaperő. 1. szakasz. Föld. Vizek. Éghajlat. 2. szakasz. Lakosok. 3. szakasz. Termékek. 4. szakasz. Nemesítő ipar. 5. szakasz. Kereskedés. 6. szakasz. Szellemi műveltség. — II. Rész. Államszerkezet.

Második osztály. Az ausztriai birod. részletes földrajzi átnézete. A) Németszövetséghez tartozó koronaországok. B) Lengyel koronaországok. C) Olasz tartományi koronaországok. D) Magyarbirodalmi koronaországok u. m. Erdélyország, Szerb-Vajdaság és Temesi Bánság, Horvátország és Szlavonia, Katonai végvidék, Dalmátország, Magyarország. — Ára a 42 sűrű ivre nyomott műnek 4 pft.

— Heckenast G. egyéb új kiadásai: „*Magyar írók arcképei és életrajzai.*“ I. füzet: Gróf Széchenyi István. — Kazinczy Ferencz. — Báró Wesselényi Miklós. — Kisfaludy Sándor. — Gróf Dessewffy Aurél. — Fáy András. — Dugonics András. — Jókai Mór. — E 8 jeles hazánkfíával ismertet meg e vállalat első füzeté, mellynek célja: a szellemi téren harczott és harczó jelesebb honfitársaink közelebb életviszonyaiba vezetni be az olvasó közönséget, melly Istennek hála szép figyelmet fordít már azokra, a kiknek köszönheti a magyar szellemi fenmaradását. Tiszteljük a holtak emlékét; becsüljük az élők nemes törekvését. Mindenek előtt pedig ismerkedjünk meg személyökkel és szellemök irányával, a mihez igen jó alkalmat nyújt e diszesen kiállított s jutányos vállalat. Egy-egy füzet ára 24 pkr., ki azonban 5 füzetre fizet elő 1 ft. 30 kr-ával, annak csak 18 kr-ába kerül egy-egy füzet.

— Megjelent továbbá a „*Hétköznapi könyvtár*“ 1 száma. Tárgyat teszi: *Ismerettár.* Népszerűen előadva s képekkel ellátva. Többek közremunkálásával szerkeszti *Tóth Lőrincz.* — Ezen számos képpel ellátott munka, ámbár sok olvasóra nézve, kik a nagy „*Ismeretek tára*“ birják, új ingerrel nem bír, nézetünk szerint szerencsés gondolat volt a szerkesztő részéről. A nagy közönség, melly külön szakkönyvekre nem sok pénzt adhat ki s nagy terjedelmű munkákat nem is olvashat, bizonyosan szívesen veendi, ha az ismeretek ezer neméből a fontosabbakat bár csak röviden érintve is, de ügyesen kidolgozva együtt találndja, még pedig betűrendben, hogy szükség esetében az utána nézés megkönnyítessék. Olly segéd-könyv lesz az, mellynek az élet naponkinti eseményei között s különösen könyvek, hírlapok olvasása közben, de külön olvasmány gyanánt is nagy hasznát fogja venni. Az eddigi füzet az I. kötet első része. A Hétköznapi könyvtárhoz jutalekképen a „*Nemzeti képesárnyok*“ is járul. Előfizetési díj mind a 10 kötetre 2 ft., postán bérmentve 2 ft. 30 kr.

— Azokra nézve, kik hazai nyelvünkben még nem elég jártasak s abban gyakorolni ohajtják magokat, igen kedves tünemény lesz *Ballagi Mór* „*Iskolai és utazási magyar és német Zsebszótára.*“ mellynek I-ső vagyis magyar-német része épen most jelent meg tömnyomatu (stereotyp) kiadásban. Kiadja *Heckenast G.* Ára az igen diszesen, tömötten kiállított, gondosan átdolgozott szótárnak 40 kr. pp. — a mi csakugyan példátlan olcsóság még a külföldi szótáraknál is. (A II-ik vagyis német-magyar rész jövő karácsonra fog megjelenni).

— Szintén *Heckenastnál* jelent meg a *Tóth Lőrincz* által szerkesztett „*Jogtudományi és törvénykezési tár*“ VII. és VIII. vagyis utolsó füzeté. Az előbbi füzetekhez hasonló érdekes és tanulságos tartalommal.

— A vidéki sajtónak két igen becses terméke jutott kezünkhez. Békésgyulán olly szépen nyomtat *Réthy Lipót* gyorssajtója s olly ügyesen szerkeszt *Szeberényi Lajos*, hogy lehetetlen tőlök megtagadni teljes elismerésünket. Az egyik, a mi e helyről kaptunk, a „*Néptanítók könyve*“ III-ik kötetének I-ső füzeté. E derék folyóirat állandó rovatai (Értekezések, Élet- és jellemrajzok, Irodalom, Tárca) most is igen becses munkákat tartalmaznak, miket legjobb lélekkel ajánlhatunk protest. tanítóink figyelmébe. A buzgó szerkesztő nem ijedt vissza a 200 előfizetőtől, melylyel mult években birt, újra megindítja szép vállalatát. Igaza van; vele együtt mi is hiszszük, hogy jó igyekezetének nagyobb elismerése végre még is be fog következni. Előfizetési díj a 6 kötetből álló évfolyamra 2 ft. 30 kr. Másik a „*Protestans népkönyvtár*“ első kötete. E könyvnek feladata lévén a józan értelmiség terjesztése és tiszta erkölcsök megkedveltetése, illő, hogy minden protestans ember házában otthonos legyen, a kitől csak kitelhetik, 6 kötet hasznos és üdvös tartalmu könyvért 2 pftot kiadni. A megjelent első kötetben van 5 tanulságos cikk, egy beszély s több költemény, mellyek között kitünő figyelmet érdemel „*A szülők hivatása*“ *Bonyhay* Benjamintól.

x* Az „*Erdélyi múzeum*“ című, rövid idő előtt megjelent albumot gondosan végig olvassa, teljes meggyőződést szerzünk a felől, hogy e könyv nemcsak a hazafias ezélnál fogja, mellynek a tiszta jövedelem szentelve van, hanem mint szépirodalmi derék mű is nagyon érdemes arra a pártfogásra, mellyben eddig részesült, s bizvást hiszszük, hogy nem messze az az idő, midőn a még fölösleg példányok teljesen elfogytak. — Szerkeszték az albumot *Szabó Richard* és *Balázs Sándor.* Terjedelmére nézve 28 legnagyobb 8-adrét ívet foglal, a kiállítás diszes. — Tartalma érdekességéről kezeskednek következő ismert írói nevek: *Bernáth G. Császár F. Dalmady Győző. Flóra. Hal-mágyi Sánd. Hóry F. Kovács P. Kováry L. Gr. Lászar K. Léway J. Lisznyai K. Medgyes K. Melánia. Mentovich F. Nyilas S. Sal F. Sárosov Gy. Szabó Rich. Szabó Kár. Szász K. P. Szathmáry K. Szemere Mik. Thaly Kál. Tóth. E. Tóth K. Vadnay K. Vajda J. Várady Luiza. Vass Józ. Zalár. Zömlén.*

x* Megjelent *Lukácsy Sándor* „*Belgazdasági his-közlöny*“ ének II. füzeté, ugyanazon felosztással mint az első, a küszöbönálló tavaszi dologidőhöz és házigazdaságra vonatkozó körülményekhez alkalmas tartalommal. Ezen II. füzet kellemesen lepott meg gyors megjelenésével és csinosabb külsejével, valamint azzal is, hogy előljáróban, a „*vezéreszmék*“ című rovat sok gyakorlati életből merített nézetet foglaló szépirodalmi olvasmányt nyújt, melly 16 lapra terjed, s egyebek között azt a talpra esett gondolatot világosan kimondja: hogy nagyon hasznos lenne népirodalmunk, és a közélet viszonyainak előmozdítására, ha ügyes tollú írók, és alapos, gyakorlati ismeretekkel bővelkedő szakemberek egyesülnének, a napi szükségünket tárgyaló sajtó kezelésére. Ajánljuk a gyakorlati új vállalatot, az érdeklött közönség figyelmébe.

x* *Kovács Mária* (Kovácsné) a nemzeti színház egyik kitünő nyugalmazott tagja következő sorokkal szólítja fel a magyar olvasó közönséget előfizetésre:

„A mi éltében kedves volt, s mi gyönyört hintett multam napjaira, azt az idő magával sodorta, elválasztott lelkem honától — a szinpadtól. — A roncsolt test nyugalomra kívánkozott. De e nyugalom sokkal kínzóbb vala, semhogy munkáhom szokott lelkem e télen életet elviselni képes lett volna. „*Meghaltál — így sohajték — semmi sem vagy!*“ A szinpadhoz akartam visszatérni. Ámde mit tehet a lélek, ha a test megtagadja szolgálatát! Női és házi foglalkozásim közt a lélek mindig hangosabban kiáltozott. — Tollat fogtam. — Megkísértém még egyszer élni... még egyszer a világba lépni, még egyszer találkozni azokkal, kik nevemre még emlékeznek. Így irtam „*Kaméliák a sirbolloban*“ című regényemet. Talán nem hangzanak el szavaim a pusztában, midőn művem iránt a magyar olvasó közönség részvétét, pártfogását kérem. — Regényem három kötetben fog megjelenni, — mellyre előfizetést nyitok 2 ft-ával, vidékre 2 ft. 20 kr-ával — április 1-ig, mikorra az hozzám beküldendő. Gvüjtőimnek 10 példányra egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. Pest, febr. 25. 1857. Lakásom: magyar-utca 6. szám. — *Kovács Mária*, a nemzeti színház nyugdíjazott tagja.“

E sorokhoz csak azon figyelemzetésünket csatoljuk: hogy a színészek életénél alig lehet több regényes élettapasztalattal összekötött pályát gondolni; azért van okunk remélni, hogy e könyv valóban érdekes regény lesz.

x* *Várady Luiza* előfizetési fölhívása: „*Ismerve a magyar olvasó közönségnek azon — alkalmasint egész világgal köz tulajdonát, mellyszerint nők által szerzett olvasmányok iránt némi érdekléssel és sok elnézéssel viseltetik: több szépirodalmi lapban tett kísérleteim után, bátor vagyok tudatni, miszerint: „*Nősziv élete*“ cím alatt, beszélyfüzért szándékozom kiadni. — A csinos kiállítással, ez év május havában megjelenendő füzet ára 1 ft. pp. Az előfizetési pénzt hozzám (czukor-utca 9. sz.) legkésőbb ápril 1-ig beküldetni kérem. Pest, febr. 14. 1857.“ — A tisztelt hölgy irodalmi tehetsége s iránya már a lapok hasáiban közölt jeles művéből elég kedvezőleg lévén ismeretes, erre figyelemzetni t. közönségünket legalkalmasabb ajánlatnak véljük.*

x* *Bernáth Gáspár* igen érdekes irodalmi csemegére hirdet előfizetést, mellynek czime leend: „*Lavotta hires magyar zeneművész élete és kalandjai.*“ Az emlékirat modorban megjelenendő füzet, a mellett hogy ollyan zene-lángész hazánkfíának viszontagság-s kalandteljes életpályájával fog bővebben megismertetni, a ki a maga korában egyedül volt képes hangjegyekkel írni, annál érdekesebbnek ígérkezik; minthogy az ő saját eredeti kézírata után egy nagybecsű *zeneműve*, és könyomatu *arcképe* lesz a füzetbe foglalva. Az arcképről úgy vagyunk értesülve, hogy csupán egy eredeti hű képe létez *Lavottának*, melly jelenleg *Bernáth G.* birtokában van. Az előfizetési díj 1 ft. 20 kr., mellyért a vidéki előfizetők bérmentve kapják példányaikat. Az előfizetések *Pestre Muller Gyula* könyvkereskedésébe küldendők. Tíz előfizetőre egy tiszt. példány jár. A könyv jövő jun. 1-ő napján fog megjelenni.

M i u j s á g ?

* * * E napokban találkoztunk egy hajdani iskola-tanító özvegyével, kinek férje mult években halt meg, s özvegyére természetesen, nem hagyott egyebet a szegénység napjainál: a tisztes özvegyasszony sirva panaszlá életünk gyámoltalan sorsát, s kért, hogy ajánlanók őt bármelly tisztes magyar családnak gazdasszonynak, vagy társalkodónak. A Vasárnapi Ujság olvasói között sokan vannak, kik egy becsületes jó lelkű gazdasszonynak szükségét érzik, azoknak az említett nőt, egy szegény reformatus tanító özvegyét jó lélekkel ajánlhatjuk s kérdezősködésekre szerkesztőségünk utbaigazítást adhat.

— *Röser Miklós* pesti kereskedelmi tan- és nevelőintézete, melly eddig az uri-utcai Trattner-Károlyi házban létezett, jövő Jakabnaptól kezdve a tulajdonos saját házába, országot 4. szám, költözik át.

— Végre el van határozva egy országos *tébolyda* (örültek háza) felállítása. Azon épület, mellyet régebben az ország Rendei e célra Vácson emeltettek, alkalmatlannak találtatván, 29,000 pfton eladott. Az új tébolyda a budai Lipótmezőn 60 holdnyi területen fog építtetni, melly tért a község 16,000 pftért átengedni kész.

— Az *erdélyi nemzeti múzeum* számára naponkint szaporodó nagylelkű adományok közül megemlítjük, hogy Kolozsvár város községtanácsa 5000 pftot szavazott meg urbér kárpótlási papirokban s a levéltárában rozsdásodó régiségeket szintén át fogja engedni a felállítandó múzeumnak. Ugyanezen tárgyat illetőleg azon örvendetes tudósítást olvassuk az erdélyi lapokból, hogy önkénytes adakozások és kötelezések útján eddig már mintegy 300,000 pft. van biztosítva a leendő múzeum alaptőkéje gyanánt. Jelenleg a még kinnlevő aláírási iver beküldését várják, azután választmány fog összeülni, melly a múzeum alapszabályait kidolgozván, azokat legfelsőbb megerősítés alá ter-

jesztendi. Kinek szíve ne dobogna haugosabban a hazafui lelkesedés és tetterő illy szép jeleinek látásánál?

— **A Ráczalmáson** alakult ref. leány egyház felségelésére, t. cz. Vargha István ur, előbb ráczalmási, most nagykőrösi leánytanító, részint általa szerzett, részint neje által készített tárgyakért, a nagykőrösi ref. hívek között 20 pengő ftot volt szíves özvegygyűjteni, mely ker. buzgóságért, nyilvánosan köszönetet mond, a nevezett egyház előjárósága.

— Kopenhágában, Dánia fővárosában, egy színházi tánczmester azon gondolatra jött, hogy egy magyar tárgyú táncjátékot rendezzen, s ez az ottani tudósítások szerint olly jól ütött ki, hogy most senki sem beszél ott egyébről, mint magyar zenéről és tánczról, — ha igaz. Mindenesetre köszönjük a megemlékezést.

Vidéki hírek.

Csetnek, febr. 24. (*Dohánytermesztés.*) Hogy Csetnek létezik, azt az olvasók földrajzból, és némelyek híres dohányáról ismerik. És mért nem ismerik másképen? mért nem lép ő is a szellemi világba, s nem közöl eszméket, melyek a közönségre olly szépen hatnak. Van ész, van szív, van műveltség, van jellem és tehetség, de irási dicsvágy nincsen! Ujságokat írjon a lap szerkesztő! Ujságra előfizetnek, azt olvassák is, de ujságba valamit városunkból közölni, nálunk kisszerűség, ahhoz nincs akarata. Hogy hát mi is élünk, mozgunk, tudatni akarom szerkesztő urral. S itt egy pár szó annak bebizonyítására. De honnét kezdjem? Csak onnét, a mely oldaláról ismerik a jó dohányosok. Csetneken termett tavaly 899 mázsa dohány, mely négy osztály szerint fizettetett, 1-ső osztály 30 pft., 2-dik 20, 3-dik 10, 4-dik 5 pft. Kaptunk a magas kormánytól 22 ezer pftot. Fáradozásunk némileg megjutalmaztatott. S mi szorgalommal láttunk volna hozzá ez idén is. De aggaszt minket a magas kormány azon nyilatkozata, hogy a dohánynak árát leszállítja. Sajnosan esik tapasztalni, hogy a csetneki dohány-termelők közül sokan a természetessel felhagynak, miután a munkáltatás sok pénzbe s fáradságba kerül. Nekünk egész éven át kell a dohánynyal bajlódni. Február s martiusban meleg ágyakat készítünk számára, s a plánta növelésére fordítunk figyelmet és munkát. Májusban ültetjük, s ha száraz az idő, messziről hozatjuk a vizet locsolására. Ha megfogamzik, kapálgatjuk három ízben. Tisztogatjuk a mellékes növényektől s gáztól. Törjük, behozzuk, páczba tesszük. Zsinórra fűzzük és szárításra függesztjük. Ha pedig megszáradt, szépen simítjuk és csomókba rakjuk. Ez olly sok munka, hogy magunknak néha többre jön, mint a hogy eladjuk. Már most, ha a dohány ára még lejjebb száll, lehetetlen lesz azt a híres jóízű illatot produkálni. De bizzunk a kormány atyai jóságában, s reménylünk, hogy mint első folyamodványunkat kihallgatta, eléje terjesztett újabb kérésünket is méltányolni kegyes leend. — Már most, mi jó van még Csetneken? A gyárak leghíresebb vasat szállítanak szerte az országba. Kerteink a legnemesebb gyümölcsesed kedveskednek s ebbeli működésünk a jolsvait felülhaladja. Hogy azt a közönség ismeri, a jolsvaiak boldogult híres időjósuknak köszönhetik. És mással nem dicsekedhetünk? Oh igen. Van régi híres ev. templomunk, melyet számos idegen meglátogat, de a csetnekiek talán, hogy régiség, és a régiséget kimélni akarják, ritkán látogatják. Az urak otthonn csinálnak maguknak prédikációkat, a kézművesek pedig inkább a jó dohány illattal töltik kedvüket. Csak asszonyaink istenfélők, jámborok és kegyesek, ők imádkoznak a férfiakért is. A templom rajza és leírása szintén közlésre érdemes. Van vasárnapi iskolánk, de a növendékek a tanító minden jó bánása mellett is, nem rendszeresen jelennek meg. Van több nevezetes régiség még, mellyről engedelmével másszor.

M.

Szirák (Nógrád), február 26. (*Csúfolat.*) A V. U. 6-ik számában Szirákról közöltetett egy tudósítás, mellyre fölhiba érzem magamat, részint saját igazolásom, részint pedig a további gyanúsítgatások elkerülése miatt nyílt sisakkal felelni. Ugyanis egy névtelen tudósító Szirákra vonatkozólag a fölött sajnálkozik, „hogy ő nem írhat sem vasárnapi iskoláról, sem községi könyvtárról, sem faiskoláról, hanem csak egy községi krumplis-kertről emlékezhetik.“ — Bizony sok fölött sajnálkozik egyszerre a tudósító; ám sajnálkozzék velem együtt inkább a fölött, hogy a helybeli egy pár év előtt egészen elhamvadt ev. köziskola, még most sincsen tökéletesen helyre állítva, miután a számos csapás által látogatott egyház nem képes eléggé fedezni s javítani az egyházi nagy épületeket, s nem bír kibontakozni régi adósságából. Karoljuk föl s pártfogoljuk előbb a köziskolákat, mint azokat hála az Urnak! sok helyen pártolják; és azután annál könnyebben fog megtestesülni a vasárnapi iskola meg a községi könyvtár üdvös eszméje. — Hogy a helybeli tiszt. közbirtokosság tagosítás alkalmával egy hold földet hasított ki fuiskolának; ez való, és azért hála és köszönet mindnyájunk nevében a helybeli lelkes közbirtokosoknak! — De most következik a fekete leves. — Ugyanis tovább ezt írja a tudósító: „Azonban, a kire e dolog bizva volt, az e czélról megfeledezvén, a tért beültette burgonyával, az ültetett facsemetéket pedig kivésni engedé.“ — Az igaz, hogy a nevezett tért én burgonyával beültetem, s az most is el van vetve gabonával; de én azt nem tevém önkényből, hanem a községi tagok s hívek beleegyezésével, kik azt mondák, „Ne heverjen a tér parlagon, hadd használja azt, az ugy sem dúsán ellátott tanító mindaddig, míg az tökéletesen bekerítve nem leend.“ — Én ültettem is oda próbául néhány fácskát, sőt be is oltottam azokat, — de én vagyok-e annak oka, hogy az oltványokat részint a marha, részint gonoszlelkű emberek tönkre tevék! — Vagy talán azt gondolja a névtelen közlő, hogy reám mind a kertnek körülkerítésése, mind pedig annak megőrzése bízott legyen? reám gondom, kinek ugy is elég baja van több, mint 100 tanuló tanításával, s kinek jövedelme nemhogy feljebb menne, hanem inkább lemegyen. Legyen

csak a kert becsületesen bekerítve, kerítesse azt körül, vagy a község, vagy pedig azok, kik azt tenni megígérik; és én szíves örömmel teszek eleget kötelességemnek, s tanítani fogom növendékeimet a fatenyésztésre, mellyben gyakorlottságomnál fogva is teljes örööm van. — Jöjjön én hozzám a névtelen közlő, s én majd elvezetem oda, a hol egyházi híveimnek általam beoltott fácskái nemcsak diszlenek, hanem már édes gyümölcsöt is hoznak. Tudósításának végén igen téved a tudósító, midőn azt állítja, hogy a sziráki nép tiszta szláv ajku. Ó bizonyosan nem jól ismeri Szirákot. Az utolsó összeírás alkalmával ugy találtatott, miszerint Szirák 1300. lelket számlál. Ezek közt van 800. többnyire ágostai szláv ajku, 400 magyar ajku, még pedig 150. magyarul beszélő ágostai, 250 magyar rom. katolikus, meg 20. református; ezen kívül mintegy 100, magyarul is tudó izraelita. — Nekem is vannak magyar növendékeim, kik magyarul jobban beszélnek, mint szlávul. — De azért, mivel a sziráki nép nagyobb része szláv ajku, nem következik, hogy az épen ez oknál fogva nem ismeri, vagy nem ismerheti a községi könyvtár eszméjét. — Adjon csak jó példát a névtelen tudósító, vegyen néhány népszerű szláv vagy magyar könyvet, és tegye le ezeket a sziráki község oltárára; és biztosítom őt, hogy a szirákiak is megfogják ismerni a községi könyvtár üdvös eszméjét. —

Paulinyi István, sziráki ag. ev. közoktató.

Szerkesztői mondanivalók.

1091. **Miskolczra** K. J. A megrótt hirdetésre nem emlékezünk; de figyelmeztettük rá az illetők. Ajánlatát szívesen fogadjuk; a modorra s tárgyakra nézve ajánljuk ismert rendszerünket.

1092. **Keckemét** M. G. „Salamon király“ is adható. Csak még egy kis türelem.

1093. **Kolban László** urnak Kakatra. Az 5-ik szám annak idejében megküldetett; most már nem kapható. (Kiadó hiv.)

1094. **A két krajezár.** Az olly nemü indítványok nem ujak, elméletben igen szépek, de a gyakorlatban még ritkán igazolták magukat. Adandó alkalommal talán.

1095. **I. . . . S Debreczen.** A rajzot szívesen veszszük, s ha megüti a mértéket, metszethetjük is.

1096. **Egy nő.** Köszönet; „És ne kívánj lehetetlent!“ — mondja Vörösmarty.

1097. **Fülekre.** Ön megzafolja korábbi tudósítónkat s azt vitatja, hogy nem a szöke, hanem a barna volt a bál királynéja. Ebből alighanem háború lesz tüzes Nógrádvármegyében.

1098. **Falusi Don Juan.** Hogy lehet azt képzelni, hogy olly dolog napvilágot lásson nálunk?

1099. **Sz. B. Az álom** stb. Nyelvtant, nyelvtant — különben majd idézünk rettenetes dolgokat e versekből.

1200. **Hová sietsz?** . . . Fájdalom, a papiroskosárba, s onnan a tűzbe.

1201. **Bucszó Toncsihoz.** Csatlakozik utitársul az előbbihez. Toncsit is elviheti.

1202. **Választás.** Miután azt írja, hogy „leketlen hullát hordoz, s Áldja a napot, mellyben meghal“ — bizonyosan örömmel fogja venni, ha az előbbiei karjába fogózzhatik.

1203. **Csendőrkatonának irtak** (népdal). Jó lesz, ha fölszegzi a szaronyt s elkiseri a fentebbi három férfit.

1204. **„Nincs annyi csepp a tengerben, Annyi betyár a Bakonyban.“** — Mint *száz* vers a szárazon és poeta a Bakonyon kívül.

1205. **Verőczére.** Tudósításának veleje abból áll, hogy ott azon a szép vidéken egy év alatt öt öngyilkossági eset merült föl. Kettő kötéllel, egy Dunába ugrással sikerült is; a negyedik szerencsétlenül korán megmentették, s „most veri a vasat megmentőjénél, mint kovácslegény;“ az ötödik pedig másképp gondolta meg magát, s a kötéllel, mellyet magának szánt, azokat „pántolta el.“ a kik még csak nem is sajnálták, midőn megmondta nekik, mi tévő leszen. Mindezt azért írja ön, hogy ne mondja senki, mikép Verőczéről „sem jót, sem rosszat nem tudnak írni.“ Bizony szomorú dolgok. ha egyéb nincs.

1206. **Rozsnyora** R. K. Ön okadatolva írja le, mit határozott halála esetére, hogy az elevenen eltemetés veszélyei ellen biztosítsa magát. Nem akarjuk senki kedvét háborogtatni, de engedje meg, hogy ezt a cikket ne közöljük.

Előfizetési föl hívás

VASÁRNAPI ÚJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

aprilis — júniusi évnegyedi és
aprilis — september féleüi

folyamára.

Előfizetési feltételek, postán bérmentesen küldve:

évnegyedre, azaz; aprilis — júniusra **1 ft. 30 kr.**
félévre, azaz: aprilis — septemberre **3 ft. — kr.**

A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik. — Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadóhivatala (Pesten, egyetem-utca 4. sz. a.)

Melléklet: Előfizetési felhívás az 1858. évi „Déli báb“ képes naptárra.

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert.**